

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹಾಗೂ ಚಿಕಾಗೋ ಭಾಷಣ

ಡಾ. ಡಿ.ಕೆ.ರಾಜೇಂದ್ರ

ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಉದ್ದೇಶ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ, ಅದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು ಹಾಗೂ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದವರು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು. ಈ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖಕರು ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ಲೇಖಕರು.

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೧, ೧೮೯೩ ವಿಶ್ವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ದಿನ. ಭಾರತೀಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಆದೊಂದು ಮರೆಯಲಾಗದ ಅಪೂರ್ವ ಘಟನೆಯ ದಿನ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂದು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಭೋಗಭೂಮಿ ಎನಿಸಿದ ಚಿಕಾಗೋ ನಗರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಕೀರ್ತಿಪತಾಕೆಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ವಿಶ್ವದ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿದ್ದರು. ವಿಶ್ವ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಹೆಸರು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ ವಿಶ್ವವಿಜೇತರೆನಿಸಿ, ವಿಶ್ವ ವಂದನೀಯರೂ ಆದರು.

ಹೌದು, ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವೇ ಅಂತಹುದು. ಅವರ ನಿಲುವು, ನೋಟ, ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ಭಾಷಾಬಳಕೆ, ವಿಚಾರ ಮಂಡನೆ, ಅದರಲ್ಲಿನ ಚಿಂತನೆಗಳ ಸರಮಾಲೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದವುಗಳು. ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಅವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ರೀತಿ, “ಅಮೇರಿಕಾದ ಸಹೋದರಿಯರೇ ಮತ್ತು ಸಹೋ

ದರರೇ” ಎಂಬ ಸಂಬೋಧನೆಯೇ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ನಿಲ್ಲದ ಕರತಾಡನ ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತದ ಯುವ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಯೊಬ್ಬನಿಂದ ಅಂತಹ ಸಂಬೋಧನೆಯನ್ನಾಗಲೀ, ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನಾಗಲೀ, ಅಥವಾ ಮಾತಿನ ವೈಖರಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಸಿಂಹಗರ್ಜನೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಜಾತಿ-ಮತ-ಧರ್ಮ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರು ಕೇಳಿಬರತೊಡಗಿತು. ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮುಖಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದವು. ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ದಪ್ಪದಪ್ಪ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಚಿಸಿದವು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳವರು, ಅವರ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ವಿಚಾರವಂತರು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತು ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೆಯಿತ್ತರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ತುಂಬಿದ ಉಪನ್ಯಾಸ ಅವರೆಲ್ಲರ ಮನ ಗೆದ್ದಿತು. ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ, ಭಾರತೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಬಗೆಗಿನ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ವಿಚಾರಪೂರಿತವಾದ ಚಿಂತನೆಯ ಮಿಂಚಿನ ಕಿಡಿಗಳು ಹಿಂದೂಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು. ಇವರ ಉಪನ್ಯಾಸದ ನಂತರ ‘ದಿ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್’ ಪತ್ರಿಕೆ ಅದನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಹೀಗೆ : “ವಿವೇಕಾನಂದರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದು ಎಂತಹ ಮೂರ್ಖತನ ಎಂದು ನಮಗನ್ನಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದು.

ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹಲವರು ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. ಅವರು ಭಾವಿಸುವಂತೆ “ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರುವುದೇ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.” ಈ ಒಂದು ಅನಿಸಿಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಕಹಿಯಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಅದು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ, ಸಮ್ಮೇಳನದ ಆ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ

ವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಅದರ ಫಲಿತಗಳು ಬೆಳೆದದ್ದು ಮಾತ್ರ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂದ ಜಯ. ಅದನ್ನು ಸಮ್ಮೇಳನದ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರಾದ ಮೆರ್ವಿನ್ ರಿಸ್ಕಲ್ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ : “ಕ್ರೈಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಮೇರಿಕನ್ನರಿಗೆ ಇದು ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠವೆಂದರೆ: ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪೂಜ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದು. ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವದ ಸಾಂದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಆಲೋಚನಾ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ವೈಶಾಲ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಲ್ಲಿ, ಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂದಲೆಳೆಯಷ್ಟೂ ಯಾರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಆ ಧರ್ಮಗಳು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಎಷ್ಟೋ ಪಾಲು ಮುಂದುವರಿದಿವೆ.....”

ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಉದ್ದೇಶ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಯಶಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಊಹೆಗೂ ಮೀರಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಯಶಸ್ಸಿನ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿ ಮಿಂಚಿ ವಿಶ್ವದ ಗಮನ ಸೆಳೆದವರು ಭಾರತದ ಯುವ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಅವರು ಹೊಸತನವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸಲಿಲ್ಲ, ಹೊಸ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನೂ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸನಾತನ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದರು. ಅವುಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಸಾರಿದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು, ಅದರ ಅವಿವರಣೆ ಮನ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಕುಚಿತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು, ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಹೊಸ ಭಾವನೆಗಳು ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ವೈಶಾಲ್ಯತೆಯನ್ನೂ, ಅದರ ಉದಾರತೆಯನ್ನೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸದ ವಿಷಯ: “ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ” ಎಂಬುದಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅದರ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಾಗಿ ಅವರು ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆದರು.

ಆದರೆ, ಅವರು ಆ ವೇದಿಕೆಗೆ ತಲುಪಿ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡುವ ವರೆಗೆ ಅವರು ಅನುಭವಿಸಿದ ನೋವು, ಸಂಕಟ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಅನುಭವಿಸಿದ ಯಾತನೆ, ಆತಂಕ ಒಂದೆರಡಲ್ಲ. ಬೊಂಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಡಗನ್ನು ಹತ್ತಿ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಸಿಲೋನ್, ಸಿಂಗಾಪುರ, ಜಪಾನ್ ದೇಶಗಳನ್ನು ಹಾಯ್ದು ಅಮೇರಿಕಾ ತಲುಪಿ ಚಿಕಾಗೋ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ, ಸಮ್ಮೇಳನದ ದಿನಾಂಕ ಎರಡು ತಿಂಗಳಷ್ಟು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿರುವುದು ತಿಳಿದಾಗ ಆತಂಕ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಎದುರಾದವು. ಕೈಯಲ್ಲಿನ ಹಣ ನೀರಿನಂತೆ ಖರ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ಅಲ್ಲದೇ, ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಇರಬೇಕಾದ ಕೆಲವೊಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ

ತೊಂದರೆಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆತಂಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರು ಒಂದು ಸಂಘವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಿರಬೇಕೆಂಬುದಾಗಲೀ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ, ಚಿಕಾಗೋ ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ತುಂಬಾ ದುಬಾರಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಬೇರೆಡೆಗೆ ತೆರಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಯವರು ಚಿಕಾಗೋದಿಂದ ಬಾಸ್ಪನ್ನಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದರು. ಅದು ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವೇ ಆದರೂ, ಕೆಲವೊಂದು ತೊಂದರೆಗಳೂ ಬೆನ್ನುಬಿಡದೆ ಕಾಡಿದವು. ಹಾಗೇ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಅಮೇರಿಕನ್ ಮಹಿಳೆಯ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅವಳಿಂದ ಸಹಾಯವೂ ದೊರೆಯಿತು. ಆಕೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹಾರ್ವರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರೊ. ರೈಟ್ ಎಂಬುವವರ ಪರಿಚಯವಾಗಿ, ಮುಂದಿನ ತಾಂತ್ರಿಕ ತೊಂದರೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಗೆಹರಿದು ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ದಾರಿ ಸುಗಮವಾಯಿತು. ನಂತರ, ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಬಾಸ್ಪನ್ನಿನಿಂದ ಚಿಕಾಗೋಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಪ್ರೊ. ರೈಟ್‌ರವರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಅಡಚಣೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಎದುರಾದವು. ಹಸಿವು ನಿದ್ರೆಗಳಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವೆನಿಸಿದವು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತರಾಗದೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀಮಂತ ಮನೆಯ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು. ಹಸಿದು ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದ ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಎಂದೂ ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟವರಲ್ಲ, ಸಂಕಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಹಸಿವು, ನೀರಡಿಕೆ, ನಿದ್ರೆಯಂತಿರಲಿ, ಎಂತಹ ಅವಮಾನವನ್ನೂ ನುಂಗಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಗುರಿಯತ್ತ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟವರು. ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಅವರು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೂ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನೇರಿ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಉಜ್ವಲ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿ ವಿಶ್ವದ ಗಮನ ಸೆಳೆದರು. ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ವಿವಿಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ: “ವಿಶ್ವ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ ಎಂಬ ಯುವ ಸಂನ್ಯಾಸಿ. ಇವರದು ಸದೃಢ ಕಾಯ, ಇವರ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯು ಅಯಸ್ಕಾಂತದಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರು ನಿಂಬೆ ಬಣ್ಣದ ಅಥವಾ

ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮುಂಡಾಸನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಅವರ ತಲೆಗೆ ಕಿರೀಟದಂತಹ ಶೋಭೆಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಉದ್ದ ನಿಲುವಂಗಿ, ಕೇಸರಿ ಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸೊಂಟದಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ಅದು ಮೋಣಕಾಲವರೆಗೆ ತೂಗಿದೆ. ಅವರು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲರು. ಸಭಿಕರು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸರಳತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವ ವೇಳೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಕೋಚಪಡುತ್ತಾರೆ.”

“ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಮಿರರ್” ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ನಿಲುವು ಮತ್ತು ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದದ್ದು ಹೀಗೆ: “ಪ್ರೊ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಭಾರತದ ಪುರಾತನ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಬ್ಬ ಸುಧರ್ದ್ರೂಪಿಯವ ಸಂನ್ಯಾಸಿ. ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಚರ್ಚುಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಪ್ರೊಫೆಸರ್‌ರವರ (ಸ್ವಾಮೀಜಿ) ಮಾತಿನ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಮುಂದೆ ಅವರು ಅಶಕ್ಯರಾದರು. ಪ್ರೊಫೆಸರ್‌ರವರ ಪ್ರಕಾಂಡ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ಫಳ ಫಳ ಹೊಳೆಯುವ ಅವರ ಸುಂದರ ಮುಖ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ ಮಾತುಗಳು ಶ್ರೋತೃವರ್ಗವನ್ನು ಮೂಕವಿಸ್ಥಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಷಣದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅವರು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಜನರು ತಂಡೋಪ ತಂಡವಾಗಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗಲೂ, ಹೊರಗೆ ಬರುವಾಗಲೂ ನೂರಾರು ಜನರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ತರದ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಅವರನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು, ಹಸ್ತಲಾಘವ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಶ್ರೀಮಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ, ಎಲ್ಲ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ....”

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಆಕೃತಿ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ ಈ ಮೂರೂ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು. ಭಾರತೀಯ ಯುವ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಆ ಸಿಂಹಗರ್ಜನೆಯ ಮಾತುಗಳು ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದವು. ಅಮೇರಿಕಾದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೆ ಅವರ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಸರಮಾಲೆಗೆ ಮನಸೋಲದವರರಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲು, ಅವರ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಜನ ಮುಗಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರಂತಹ ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವರೆಲ್ಲರ ಮನ ಸೂರೆಗೊಂಡಿತ್ತು. “East is East West is West, They never meet” ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಸುಳ್ಳಾಗಿಸಿ, ವಿಶ್ವಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆದ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ರೋಮಾಂಚನಗೊಳಿಸಿದವು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದವರ ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಭಾವನೆ

ಗಳನ್ನು, ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದವು. ಅವರ ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮನಸೋತಿದ್ದರು.

ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಲವು, ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹಲವು, ಆದರೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದದ್ದು, ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರಭಾವ - ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ, ಅದು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಉಪನ್ಯಾಸ. ಅವರೇ ಅದರ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿ ಮೆರೆದರು. ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗಂದರೆ, ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಷ್ಟೂ ದಿನವೂ, ಪ್ರತಿ ಕೊನೆಯ ಉಪನ್ಯಾಸ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಗೆ ಅಂತಹ ಒಂದು ಬೇಡಿಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ. ನೀರಸ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಮಧ್ಯೆ ಎದ್ದು ಹೋಗುವವರನ್ನು ತಡೆಯುವ ತಂತ್ರವೂ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಭಾಷಣ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗಿ ಶ್ರೋತೃಗಳು ಕಾದು ಕುಳಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಮಂಡಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳೇನು? ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಏನು ಹೇಳಿದರು? ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿಯಾದರೂ ಹೇಗಿತ್ತು? ಅವರ ಸರ್ವಧರ್ಮದ ಕಲ್ಪನೆಯಾದರೂ ಎಂತಹದು? ಅವರ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾದರೂ ಏನು? ಈ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುವುದು ಸಹಜ.

ಕೊನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ: ಅವರ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ಅದನ್ನು ಅವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಂಡ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅಪೂರ್ವ ರೀತಿಯದ್ದು. ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ನೋಡುವುದಾದರೆ : “ಅಮೇರಿಕಾದ ಸಹೋದರಿಯರೆ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರೆ, ನಮಗೆ ನೀವು ನೀಡಿರುವ ಆತ್ಮೀಯವಾದ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕೆ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಅರ್ವಣಿನೀಯ ಆನಂದದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳ ಸಂಘದ ಪರವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳ ಮಾತೆಯರ ಪರವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಿಂದೂಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳ, ಎಲ್ಲಾ ಪಂಥಗಳ ಕೋಟ್ಯನುಕೋಟಿ ಜನರ ಪರವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.... ಇದೇ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೆಲವು ಭಾಷಣ ಕಾರರು; ಪೂರ್ವ ದೇಶಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಇವರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹನೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವರು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು, ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ ಭಾಷಣ ಕಾರರಿಗೂ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹನೆಯನ್ನು, ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳೂ ಸ್ವೀಕಾರಯೋಗ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು ನಾನು ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ

ನನ್ನದು. ಪರಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಉಂಟು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳೂ ಸತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯಾರು ಯಾರು ಹಿಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾದರೋ ಅವರಿಗಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು ನಾನು ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ ನನ್ನದು. ಇಂದಿಗೂ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರು ಪರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ಲೋಕವೊಂದರ ಕೆಲವು ಪಂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನದಿಗಳು ಕೊನೆಗೆ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಸಂಗಮಗೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಹೇ ಭಗವನ್, ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ, ನೇರವಾಗಿಯೋ ವಕ್ರವಾಗಿಯೋ ಇರುವ ಪಂಥಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ, ವಿಶ್ವದ ಅಶಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದರತ್ತ ಗಮನ ಸೆಳೆದು, ಅದರಿಂದ ಹೊರಬರುವುದಕ್ಕೆ ಈ ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಾಂದಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಆಶಯದ ಮಾತುಗಳು ಇಡೀ ಸಭೆಯನ್ನು ರೋಮಾಂಚನಗೊಳಿಸಿದವು. ಅವರ ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಯೂ ಬೆಂಕಿಯ ಚೆಂಡಿನಂತೆ ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯವನ್ನು ಬಡಿದು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿತು. ಮುಂದುವರಿದು, “ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇಂದು ನಡೆದಿರುವ ಈ ಸಭೆ. ‘ಯಾರೇ ಆಗಲೀ, ಯಾವುದೇ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರೆ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನೇ ಸೇರಲು ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂಬ ಗೀತೆಯ ಅದ್ಭುತ ತತ್ವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಭೆಯೊಂದು ಸಾಕು. ಸಂಕುಚಿತ ಪಂಥಭಾವನೆ, ಸ್ವಮತಾಭಿಮಾನ, ಅದರ ಭೀಕರ ಸಂತಾನವಾದ ಮತಾಂಧತೆ, ಇವು ಸುಂದರ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿವೆ....” ಎಂದು ಮುಂದುವರಿಸಿ, ಇವುಗಳ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಘಂಟಾನಾದವಾಗಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ರೀತಿ ಹೊಸದೊಂದು ಚಿಂತನ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ತೆರೆದಂತಾಗಿತ್ತು.

“ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಒಮ್ಮತವಿಲ್ಲ?”

ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ಬಾವಿಯ ಕಪ್ಪೆ ಸಮುದ್ರ ಕಪ್ಪೆಯ ಉದಾಹರಣೆ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ ರೀತಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು: “ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಕಷ್ಟ ಇದೇ, ನಾನೊಬ್ಬ ಹಿಂದು, ನಾನು ಸಣ್ಣ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಜಗತ್ತೆಲ್ಲಾ ಈ ನನ್ನ ಬಾವಿ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಕ್ರೈಸ್ತರು ತಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಜಗತ್ತೆಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವರು. ಮಹಮ್ಮದೀಯರು ತಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವರು. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಪ್ರಪಂಚಗಳ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಲು ಮಹತ್ತರವಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಅಮೆರಿ

ಕನ್ನರೇ, ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ನಿಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಭಗವಂತ ಸಹಾಯಮಾಡುವನೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಚಾಲನೆಯನ್ನು, ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ತುಂಬಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಅಪೂರ್ವ ಚಿಂತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ತೆರೆಸಿ ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಗೆ ತೊಡಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಏಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ? ಅದರಲ್ಲಿರುವ ತತ್ತ್ವಗಳೇನು? ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೇನು? ಅವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಸ್ತುತ? ಭಾರತೀಯರು ಅವನ್ನು ಏಕೆ ನಂಬುತ್ತಾರೆ? ಆತ್ಮದ ಕಲ್ಪನೆ ಎಷ್ಟು ಸರಿ? ವೇದಗಳ ಮಹತ್ವ ಎಂತಹದು? ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎಷ್ಟು? ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದ ಅನ್ಯಧರ್ಮೀಯರಿಗೆ ಅದೊಂದು ವಿಸ್ಮಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ವಿವರಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ: “ಹಿಂದೂಗಳು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಶ್ರುತಿಯ ಎಂದರೆ ವೇದಗಳ ಮೂಲಕ. ವೇದಗಳಿಗೆ ಆದಿಯಾಗಲೀ ಅಂತ್ಯವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆ. ಒಂದು ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಆದಿ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವ ಶ್ರೋತ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿ ತೋರಬಹುದು. ಆದರೆ, ವೇದವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನಿಯಮಗಳ ಭಂಡಾರವೇ ವೇದ. ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣ ನಿಯಮ ಹೇಗೆ ಅದು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಮೊದಲು ಇದ್ದಿತೋ, ಮುಂದೆ ಮಾನವ ಮರೆತರೂ ಅದು ಹೇಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಗತ್ತನ್ನು ಆಳುತ್ತಿರುವ ನಿಯಮಗಳೂ ಕೂಡಾ. ಜೀವಿಗಳ ಜೀವ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಜೀವಗಳ ತಂದೆಯಾದ ದೇವರ ನಡುವೆ ಇರುವ ನೈತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಮುಂಚೆಯೂ ಇದ್ದುವು, ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಮರೆತರೂ ಅವು ಇರಬಲ್ಲವು.”

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿ, ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆಧಾರಸ್ತಂಭವಾಗಿರುವ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥನೀಯವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಮೂಲ ಆಗೋಚರವಾದುದೆನಿಸಿದರೂ, ಅಸ್ಥಿರವಾದುದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ರೀತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದಾಗಿತ್ತು.

ವೇದಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೂ ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದವು: “ವೇದಾಂತ ಒಂದು

ತತ್ತ್ವ, ಮತವಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಕ್ರೈಸ್ತನು ಉತ್ತಮ ಕ್ರೈಸ್ತನಾಗುವನು, ಹಿಂದುವು ಉತ್ತಮ ಹಿಂದುವಾಗುವನು, ಬೌದ್ಧನು ಉತ್ತಮ ಬೌದ್ಧನಾಗುವನು; ಮತ್ತೊಂದು ಜಾತಿಯನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದು ಹಿಂದೂಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧ. ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಬಾಳಬಹುದು. ಹಿಂದುವು ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಹರಿಸಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಬಂದ, ಈಗ ಬರುವ, ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶದ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೂ ಅವನು ಗೌರವಿಸುವನು.” — ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಅವರು ವಿವರಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ. ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೂ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕುವುದೇ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಆಶಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ತಮ್ಮ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ ರೀತಿ ತುಂಬಾ ಸರಳವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ನೇರವಾಗಿತ್ತು: “ಹಿಂದೂಧರ್ಮವೆಂದರೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಕೆಲವು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಪಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವಲ್ಲ. ಅದು ಸತ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ. ಅದರಂತೆ ಇರುವುದು, ಅದರಂತೆ ಆಗುವುದು... ಮುಕ್ತಾತ್ಮರಾಗಲು, ಪವಿತ್ರಾತ್ಮರಾಗಲು, ದೇವರನ್ನು ಸೇರಲು ಮತ್ತು ದೇವರನ್ನು ನೋಡಲು ಅನವರತ ಹೋರಾಡುವುದೇ ಹಿಂದೂಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಗುರಿ. ಹೀಗೆ ದೇವರನ್ನು ಸೇರುವುದೇ, ದೇವರನ್ನು ನೋಡುವುದೇ, ಪರಂಧಾಮ ದಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನಂತೆ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮರಾಗುವುದೇ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ.” — ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಸರಳತೆಯನ್ನೂ, ವೈಶಾಲ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಅವರು ವಿವರಿಸಿದ ರೀತಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆರಗು ಗೊಳಿಸಿತು.

ಸ್ವಮತ ಭ್ರಾಂತಿ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಅನಾಹುತವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಮೂಢ ನಂಬಿಕೆ ಮಾನವನ ದೊಡ್ಡ ಶತ್ರು ನಿಜ. ಆದರೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಶತ್ರು ಸ್ವಮತ ಭ್ರಾಂತಿ. ಹಾಗೆಯೇ ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸುವವರಿಗೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಗಳು ಏಕೆ ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ? ಅದರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಎಲ್ಲರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ ಇದಾಗಿತ್ತು: “ಸಹೋದರರೇ, ನಾವು ಹೇಗೆ ಉಸಿರಾಡದೆ ಜೀವಿಸಿರಲಾರವೋ ಹಾಗೆಯೇ ರೂಪ ಕೊಡದೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಲಾರೆವು. ಪರಸ್ಪರ ಸಹಯೋಗದ ನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಹ್ಯವಿಗ್ರಹ ಮಾನಸಿಕ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಆದ ಕಾರಣವೇ ಹಿಂದೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಾಗ ಬಾಹ್ಯಪ್ರತೀಕದ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಯೋ ಆ ಚೇತನದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀ

ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಅವನಿಗೂ ವಿಗ್ರಹ ದೇವರಲ್ಲ ಎಂಬುದು, ಅದು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದೆ.”

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದೊಂದು ವಿವರಣೆಯೂ ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವಾದವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅವು ಸ್ವೀಕಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ಕೂಡಾ ಅಷ್ಟೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ವಿಚಾರ ಮಂಡನೆಯ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ಕೂಡ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು: “ಬಾಹ್ಯಪೂಜೆ ಮತ್ತು ವಿಗ್ರಹಾರಾಧನೆ ಬಹಳ ಕಳೆದರ್ಜೆಯದು. ಇನ್ನೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಮಾನಸಿಕ ಪೂಜೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಿನ ತರಗತಿಯದು. ಆದರೆ, ದೇವರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಸ್ಥೆ.” ಹಿಂದೂಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಂತಿಮ ಗುರಿ ಇದೆಂಬುದು ಅವರ ಇಂಗಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೦ ರಂದು ಅವರು ಮಾಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸ, “ಭಾರತದ ತೀವ್ರವಾದ ಅಗತ್ಯ ಮತ-ಧರ್ಮವಲ್ಲ” ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಈ ವಿಷಯ ಕುರಿತಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ — ನೋವು, ವ್ಯಥೆ, ಸಂಕಟ, ರೋಷ, ವಿಷಾದ ಎಲ್ಲವೂ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕಿದ್ದರು. ನಿಜಕ್ಕೂ ಅವು ಬೆಂಕಿಯ ಚೆಂಡಿನಂತೆಯೇ ಹೊರಚೆಲ್ಲಿದವು: “ಕ್ರೈಸ್ತರು ಹಿತಕರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸದಾ ಸಿದ್ಧರಿರಬೇಕು. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದರೆ ನೀವು ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕ್ರೈಸ್ತರೇ, ಕ್ರೈಸ್ತರಲ್ಲದವರ ಆತ್ಮವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪಾದ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ನೀವು ಇಷ್ಟು ಕಾತುರರಾಗಿದ್ದೀರಲ್ಲ, ಉಪವಾಸದಿಂದ ನಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಜನರ ದೇಹವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ನೀವೇಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು? ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಕ್ಷಾಮ ಬಂದು ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರು ಉಪವಾಸದಿಂದ ಸತ್ತರು. ಆದರೂ ನೀವು ಕ್ರೈಸ್ತರು ಏನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ನೀವು ಚರ್ಚುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ, ಪೂರ್ವ ದೇಶದ ಅಗತ್ಯ ಮತಧರ್ಮವಲ್ಲ, ಅವರಲ್ಲಿ ಅದು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿದೆ. ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಒಣಗಿದ ಗಂಟಲುಗಳಿಂದ ಬೇಡುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ತುತ್ತು ಕೊಳ್ಳನ್ನು... ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಣ ಪಡೆದು ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರೆ ಅಂತಹವರನ್ನು ಜಾತಿಭ್ರಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜನರು ಅಂತಹವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಉಗುಳುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಕ್ರೈಸ್ತ ದೇಶದಲ್ಲಿ, ಕ್ರೈಸ್ತರಿಂದ, ಕ್ರೈಸ್ತರಲ್ಲದವರಿಗೆ ನೆರವು ಪಡೆಯು

ವುರು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಎಂದು ಈಗ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು.”

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ತನ್ನದಲ್ಲದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನವರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ನೆನದು ನೋವಿನಿಂದ ಸಿಡಿಮಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಿವು. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವಿಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚುಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಆಡಿದ್ದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲೇಬೇಕು. ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೭ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕಡೆಯ ದಿನ. ಅಂದು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಮಾಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸ ಇಡೀ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ತಿಲಕವಿಟ್ಟಂತಿತ್ತು. ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ, ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಅರ್ಪಿಸಿದರು: “ಯಾರು ಉದಾರ ಹೃದಯ ಮತ್ತು ಸತ್ಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಈ ಅದ್ಭುತವಾದ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡು ಅದನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಿದರೋ ಅಂಥ ಉದಾತ್ತ ಚೇತನರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು. ಈ ವೇದಿಕೆ ಮೇಲೆ ಉದಾರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮಳೆಗರೆದವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೋರಿದುದಲ್ಲದೆ, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪರಸ್ಪರ ಘರ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿರುವ ಪ್ರಬುದ್ಧರಾದ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು. ಈ ಸ್ವರಮೇಳದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಪಸ್ವರಗಳು ಕೇಳಿ ಬಂದದ್ದುಂಟು. ಅದನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದವರು ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನ ಸ್ವರಗಳಿಂದ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸ್ವರಮೇಳವನ್ನು ಮಧುರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಅಂಥವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಿಶೇಷ ವಂದನೆಗಳು.”

ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಫಲಿತಗಳು ಏನೇ ಇರಲಿ, ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ, ಭಾರತದ ಪಾಲಿಗೆ ಅದೊಂದು ವರದಾನವಾದದ್ದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಭಾರತದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು, ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಲು ಮಹಾನ್ ವೇದಿಕೆಯಾದದ್ದಂತೂ ನಿಜ. ಅದೆಲ್ಲವೂ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಮೂಲಕ ಎಂಬುದು ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಅದೆಲ್ಲದರ ಕೀರ್ತಿ ಅವರಿಗೇ ಸಲ್ಲುವಂತಹುದು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ತಮ್ಮ ಅಸಾಧಾರಣ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ, ಅಪೂರ್ವ ಆಲೋಚನೆ ಹಾಗೂ ಚಿಂತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಗಮನ ಸೆಳೆದರು. ಭಾರತೀಯರ, ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಅಧಿವೇಶನದ ಕೊನೆಯ ಉಪನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ, “ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧರ್ಮದ ಧ್ವಜದ ಮೇಲೂ ಬಹುಬೇಗ ಈ ಮಾತುಗಳು ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ: ಹೋರಾಟವಲ್ಲ - ಸೌಹಾರ್ದ ; ವಿನಾಶವಲ್ಲ - ಸ್ವೀಕಾರ ; ವೈಮನಸ್ಯವಲ್ಲ - ಸಾಮರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ” ಎಂಬ ಘೋಷಣೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು.

ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಡಾ. ಜಾನ್ ಹೆನ್ರಿ ಬರೋಸ್ ರವರು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅವರನ್ನು ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಹೊಗಳಿದ್ದು ಹೀಗೆ: “ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕೆಲವರು ಈರ್ಷ್ಯೆಗೆ ಒಳಗಾದರು, ಆದರೆ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ತೆಗಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಭಾಷಣದಲ್ಲಾಗಲಿ ಯಾವ ನ್ಯೂನತೆಗಳೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರೊಬ್ಬ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅಮೆರಿಕಾ, ಕೆನಡಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಅವರ ಶೈಲಿ, ನಮೂನೆಗಳಿಗೆ ಜನರು ಮನಸೋತು ಅವರನ್ನು ಒಬ್ಬ ಆದರ್ಶ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ದೂರದ ಕ್ರೈಸ್ತರ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸೋಜಿಗದ ವಿಷಯ!”

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಚಿಕಾಗೋದ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಸರಮಾಲೆಯ ಫಲಶ್ರುತಿ ಚಿಕಾಗೋದ ‘ಆರ್ಟ್ ಇನ್‌ಟೆಟ್ಟ್ಯೂಟ್’ ನಲ್ಲಿರುವ ಫಲಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ದಾಖಲಾಗಿದೆ: “ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ೧೮೯೩, ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, ೧೧ ರಿಂದ ೨೭ ರ ವರೆಗೆ, ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಪ್ರಥಮ ಹಿಂದೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಅವರ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಯಶಸ್ಸು ಪ್ರಾಚ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.”

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯ ಮಹತ್ವ

ಅವರ ಉದಾತ್ತ ಬೋಧನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಸೂಕ್ತವಾದ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದರು: “ನಾನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ನನ್ನ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಬಲ್ಲ, ಬೃಹತ್ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶ್ರೋತೃಗಳಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಕ್ತಿಗೆ ನಾನು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ನನ್ನ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.” ಈ ಹೇಳಿಕೆ ಅವರ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗುವ ಆಸೆಯನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಫುರಿಸಿತು.

— ಹೆಚ್. ಜೆ. ವಾನ್ ಹಾಗನ್

(‘ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ದಿವ್ಯಸ್ತುತಿ’, ಪು.೧೩೨)